

Målnummer: Ö3488-95 **Avdelning:** 2
Avgörandedatum: 1995-11-21
Rubrik: Skuldsanering vägrad då gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden var sådana att det inte kunde anses skäligt att bevilja skuldsanering.
Lagrum: 4 § skuldsaneringslagen (1994:334)
Rättsfall:

REFERAT

Kronofogdemyndigheten i Stockholms län (1995-02-07, juristhandläggaren F.D.) avsåg T.N:s ansökan om skuldsanering.

T.N. överklagade beslutet.

Stockholms tingsrätt (1995-03-05, rådmannen Robert Schött) fann att skäl att avslå T.N:s ansökan inte förelåg, varför tingsrätten upphävde det överklagade beslutet och återförvisade ärendet till kronofogdemyndigheten.

Sedan kronofogdemyndigheten upprättat ett förslag om frivillig skuldsanering, vilket inte godtogs av samtliga borgenärer överlämnade kronofogdemyndigheten (1995-07-11, F.D.) ärendet till tingsrätten.

Stockholms tingsrätt (1995-08-04, t.f. chefsrådmannen Robert Schött) biföll T.N:s ansökan om skuldsanering.

Av handlingarna i målet framgår bl.a. följande: T.N:s totala skuldbörda uppgår till drygt en miljon kr. Han har fast anställning med en grundlön på 21 162 kr per månad. Under de senaste åren har han och hans tre barn fått utstå svåra umbäranden. Han har försökt göra rätt för sig och han har även försökt få till stånd en frivillig uppgörelse med borgenärerna. I samband med detta har han också erbjudit borgenärerna att betala viss del av skulden. Han sitter i ett aktiebolags styrelse och tecknar bolagets firma. Han har också haft intressen i ett par andra bolag. Bolagen driver emellertid inte någon verksamhet och han har inte någon inkomst från dem. I samband med att han skildes från sin hustru år 1988 försåldes familjens villa. Villan var belånad för mer än vad man fick ut vid försäljningen och detta bidrog till att förstöra hans ekonomi. Han flyttade därefter till en trerumslägenhet tillsammans med sina tre barn. Lägenheten var för liten för familjen. Det var svårt att ha något socialt liv, särskilt som vardagsrummet användes som sovrum. Han blev anvisad en fyrrumslägenhet av Stockholms kommunala bostadsförmedling på Karlavägen i Stockholm, där familjen numera bor.

I skälen till sitt beslut behandlade tingsrätten först tämligen ingående frågan om T.N. var att anse som näringsidkare och kom vid denna prövning fram till att T.N. inte var att anse som en sådan näringsidkare som avses i 4 § första stycket skuldsaneringslagen. Tingsrätten ansåg dock att "passiv näringsverksamhet", som i T.N:s fall, är synnerligen olämplig för den som önskar komma i åtnjutande av skuldsanering och därför bör ges särskild tyngd vid den allmänna skälighetsbedömningen enligt 4 § första stycket 2 skuldsaneringslagen.

Tingsrätten anförde vidare i skälen: Enligt 4 § första stycket 1 skuldsaneringslagen krävs som en ytterligare förutsättning att T.N. är på

obestånd och så skuldsatt att han inte kan antas ha förmåga att betala sina skulder inom överskådlig tid (s.k. kvalificerad insolvens). Med beaktande av T.N:s inkomster och försörjningsbördan i förhållande till det stora skuldbeloppet finner tingsrätten att denna förutsättning är uppfylld.

Enligt 4 § första stycket 2 skuldsaneringslagen förutsätts vidare för skuldsanering att ett sådant förfarande framstår som skäligt med beaktande av gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Skälighetsbedömningen har att utgå från att syftet med en skuldsanering är att ge svårt skuldsatta personer en möjlighet att lösa sina ekonomiska problem. Skuldsaneringen skall emellertid inte bara leda till en skuldbefrielse utan också till att gäldenären motiveras att förbättra sin ekonomiska situation överhuvudtaget (prop. 1993/94:123 s. 73 och 97). I skälighetsbedömningen ingår också att beakta borgenärernas intressen av att få betalt för sina fordringar och i förlängningen samhällets intresse av att betalningsmoralen inte försämras.

Tingsrätten finner att T.N. - även med beaktande av hans "passiva näringsverksamhet" - uppfyller de allmänna villkoren för en skuldsanering och att hans ansökan därför bör bifallas.

Staten överklagade tingsrättens beslut och yrkade i första hand att T.N:s ansökan skulle avslås. Till stöd för sin talan åberopade staten att skuldsanering skulle vägras T.N. i första hand därför att han var att anse som näringsidkare och, i andra hand, eftersom hans boendekostnader var oskäligt höga.

Svea hovrätt (1995-11-21, hovrättsråden Birgitta Widebäck, referent, och Arno Lampa samt t.f. hovrättsassessorn Karin Frick) upphävde tingsrättens beslut och avslog T.N:s ansökan om skuldsanering. I beslutet anförde hovrätten bl.a. följande.

Utöver vad som redovisats i tingsrättens beslut framgår följande av handlingarna i målet.

Under hösten 1994, efter att förfarandet för skuldsanering hade inletts, flyttade T.N. och hans barn till en hyreslägenhet i centrala Stockholm om fyra rum och kök med en hyra om 10 220 kr per månad. Dessförinnan bodde de i en hyreslägenhet om tre rum och kök i Danderyd. Vid ansökningstillfället uppgick hyran för den lägenheten till ca 5 000 kr. Skälet till att de flyttade var, enligt vad T.N. uppgett, socialt betingat.

T.N:s skulder uppkom i huvudsak under åren 1989-1992. Därutöver tillkommer en skuld om 43 060 kr avseende kvarskatt för taxeringsåret 1995 och som således inte omfattas av skuldsaneringen. För två av banklånen, sammanlagt ett belopp om 321 257 kr, är T.N. solidariskt betalningsansvarig med sin förra hustru. Skulden till förre svärfadern uppgår totalt till 441 597 kr.

T.N. har sedan början av år 1992 haft telefon- och brevkontakt med samtliga sina borgenärer. En anledning till att han inte lyckades nå en frivillig uppgörelse om betalning av skulderna var att två av borgenärerna inte godtog förslaget till skuldsanering eftersom T.N. var solidariskt ansvarig för dessa borgenärers lån med sin förra maka.

Hovrätten gör följande bedömning.

Vad avser frågan om T.N. är att anse som näringsidkare och i så fall redan på grund härav inte kan komma i åtnjutande av skuldsanering, gör hovrätten samma bedömning som tingsrätten. I likhet med tingsrätten anser även hovrätten att en "passiv näringsverksamhet" bör beaktas vid den allmänna skälighetsbedömningen enligt 4 § första stycket 2 skuldsaneringslagen.

Som tingsrätten angett krävs vidare för att skuldsanering skall få beviljas att gäldenären uppfyller det s.k. kvalificerade insolvensrekvisitet. Detta innebär att

betalningsförmågan kan antas vara - om än inte permanent - så bestående i ett längre tidsperspektiv. I princip skall det inte vara möjligt att se ett betalningsoförmågan någonsin upphör (prop. 1993/94:123, s. 197).

T.N. har ett fast arbete med en grundlön om f.n. drygt 21 000 kr per månad. Han har försörjningsplikt mot tre barn, varav två inom en snar framtid kommer att uppnå en sådan ålder att T.N. till följd härav borde få en minskad försörjningsbörda samtidigt som också hans boendekostnad kan minskas. I fråga om E.B:s fordringar framgår att T.N:s förra hustru är solidariskt betalningsansvarig med honom för större delen av lånesumman.

Mot bakgrund av det nu anförda anser hovrätten att det kan ifrågasättas om T.N. vid en långsiktig prognos uppfyller det kvalificerade insolvensrekvisitet.

Även om T.N. skulle anses vara kvalificerat insolvent gäller dock enligt 4 § första stycket 2 skuldsaneringslagen som ytterligare förutsättning för att skuldsanering skall beviljas, att det är skäligt med hänsyn till gäldenärens personliga och ekonomiska förhållanden. Vid denna bedömning skall enligt tredje stycket i samma paragraf särskilt beaktas skuldernas ålder, omständigheterna vid deras tillkomst, de ansträngningar gäldenären gjort för att fullgöra sina förpliktelser och att på egen hand nå en uppgörelse med sina borgenärer samt det sätt på vilket gäldenären har medverkat under handläggningen av ärendet om skuldsanering.

Som tingsrätten angett är syftet med skuldsanering att ge svårt skuldsatta personer en möjlighet att lösa sina ekonomiska problem men även att motivera gäldenären att förbättra sin ekonomiska situation överhuvudtaget. Det är också viktigt, som tingsrätten framhållit, att beakta borgenärernas intressen av att få betalt för sina fordringar och i förlängningen samhällets intresse av att betalningsmoralen inte försämras.

Det kan som regel inte bli tal om skuldsanering med mindre gäldenärens totala skuldbörda är betydande i förhållande till hans tillgångar och förvärvsförmåga, vilket i och för sig följer redan av kravet på kvalificerad insolvens. Det är inte möjligt att ange några bestämda belopp till vilka skuldbördan bör uppgå utan det är i stället fråga om att sätta skuldbördan i relation till den nuvarande och framtida betalningsförmågan (a. prop., s. 97).

Såsom nämnts ovan skall skuldernas ålder tillmätas särskild betydelse vid den allmänna skälighetsbedömningen. Normalt måste det ha förflutit ett antal år från det att problemen med "överskuldssättning" visade sig. Skulle merparten av skulderna inte vara mer än tre a fyra år, bör skuldsanering som regel vara utesluten (a. prop., s. 99).

En skuldsanering skall innebära att gäldenären under en inte alltför kort tid lever på lägsta möjliga nivå vad gäller levnadskostnader. Ett alltför dyrt boende kan alltså lägga hinder i vägen för en skuldsanering (jfr a. prop., s. 135).

Vid bedömningen om det är skäligt att T.N. beviljas skuldsanering beaktar hovrätten särskilt att det kan förväntas att T.N. inom en relativt snar framtid bör kunna få en avsevärt förbättrad ekonomisk situation. Redan i dag skulle T.N. ha betydligt större förmåga att betala sina skulder om han hade anpassat sina boendekostnader till en nivå som varit rimlig med hänsyn till den situation som han befinner sig i. T.N:s skäl att ha en sådan dyr bostad är inte av den arten att de bör få inkräkta på betalningsutrymmet för borgenärerna. I den allmänna skälighetsbedömningen väger hovrätten också in att vissa fordringar - om än inte merparten - uppkommit under senare år samt att T.N. är solidariskt betalningsansvarig med sin förra hustru för en inte helt obetydlig del av totalsumman.

Med hänsyn till det ovan anförda finner hovrätten vid en samlad totalbedömning av samtliga omständigheter i målet att T.N:s personliga och ekonomiska förhållanden är sådana att det inte kan anses skäligt att bevilja

honom skuldsanering.

Målnummer Ö 3488/95

Sökord: Skuldsanering

Litteratur: Prop. 1993/94:123, s. 97, 99, 134, 197.
